

THEMATISCH PANORAMA

SAMENSTELLING: JEFFREY GROENEVELD,
PURMEREND - REACTIES EN TIPS:
JEFFREYGROENEVELD@HETNET.NL

THEMATISCH PANORAMA

FRANKEERSTEMPELS ONMISBAAR IN THEMATISCHE VERZAMELING

Deze maand wil ik geen aandacht besteden aan een bepaald thema, maar aan een filatelistisch element: de frankeermachinestempel of kortweg frankeerstempel. Sommige verzamelaars noemen deze stempels hardnekkig roodfrankeringen naar de rode inkt die meestal voor de stempels gebruikt is. Strikt genomen is dit onjuist omdat de filatelistische term roodfrankering verwijst naar een afdruk van een frankeermachine op het postkantoor. Ze werden gebruikt voor poststukken die in grote hoeveelheden op het postkantoor werden aangeboden. Verder is het een misvatting dat frankeerstempels altijd rood zijn. Ze komen ook voor in andere kleuren zoals zwart, paars en blauw en

zelfs in kleurencombinaties (1).

Mr. Frankeerstempel
Wie frankeerstempel zegt, denkt bijna automatisch aan mijn illustere voorganger Drewes Veenstra (2). Het is opvallend hoe vaak ik nog benaderd word met een vraag die betrekking heeft op Drewes. Het is wel duidelijk dat hij in de wereld van de thematische filatelie en die van de frankeerstempels van grote betekenis is geweest. Met veel plezier lees en bekijk ik zo nu en dan in zijn talloze publicaties, waaronder de vele brochures (3). Deze aflevering van Thematisch Panorama is een kleine hommage aan Mr. Frankeerstempel, die helaas in 2007 is overleden. Wie oude jaargangen

van Filatelie doorbladert komt naast Thematisch Panorama nog vele andere bijdragen van zijn hand tegen. Zonder uitzondering zijn ze geïllustreerd met prachtige afbeeldingen van frankeerstempels, de ene nog mooier dan de ander. De laatste jaren had Drewes zich de kunst van het restaureren van frankeerstempels eigen gemaakt. Hij deed dat puur om de lezers een perfecte afdruk van een stempel te kunnen laten zien.

Thematisch interessant
Frankeerstempels horen in elke thematische verzameling thuis en bij elke thematische verzameling passen frankeerstempels. Dat wil niet zeggen dat het eenvoudig is om de juiste stempels te vinden en ook de tijd dat een

frankeerstempel (bijna) niets kostte is helaas voorbij. De handel heeft de frankeerstempels ontdekt en voor sommige exemplaren zult u diep in de buidel moeten tasten. Gelukkig heeft de frankeerstempel ook voor de smalle beurs nog veel te bieden. Het is vaak een kwestie van geduld en vooral goed blijven zoeken. Jammer genoeg is het aanbod van nieuwe, thematisch interessante frankeerstempels de laatste jaren flink geslonken. Veel instellingen en bedrijven gebruiken nog wel een frankeerstempel, maar dan zonder vlag en dan heb je er als thematische verzamelaar weinig aan. Nee, dan de jaren dertig van de vorige eeuw. Toen was het niet ongebruikelijk om twee

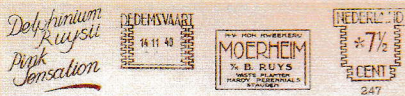
vlaggen te gebruiken (4, 5, 6).

Spreiding

Bij het opnemen van filatelistische elementen, en dus ook voor frankeerstempels, gelden een paar regels. Zorg ten eerste altijd voor de beste kwaliteit. Dat betekent bij deze stempels bijvoorbeeld een mooie heldere afdruk en dat zal niet altijd even eenvoudig zijn (7, 8). Let er op dat de waarde aanduiding in het stempel een aannemelijk bedrag aangeeft. Soms is de waarde aanduiding ooo een kenmerk van een proef, maar meestal is het een stempel op verzoek en die kunt u beter niet in uw verzameling opnemen (9). Daarnaast moet u streven naar spreiding in tijd en land. Probeer dus niet alleen recent materiaal op te nemen, maar ook oudere stempels en beperk u niet tot het Nederlandse materiaal, maar kijk ook over de grenzen (10, 11, 12). Het is toegestaan om stempels te tonen die niet meer op een complete poststuk

1

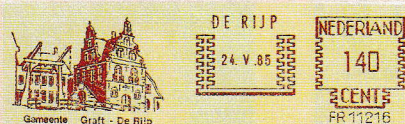
4

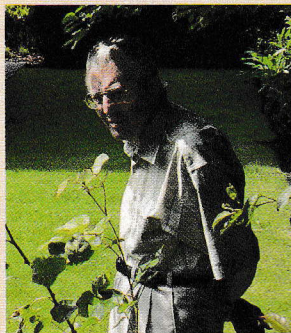
5

6

7

2

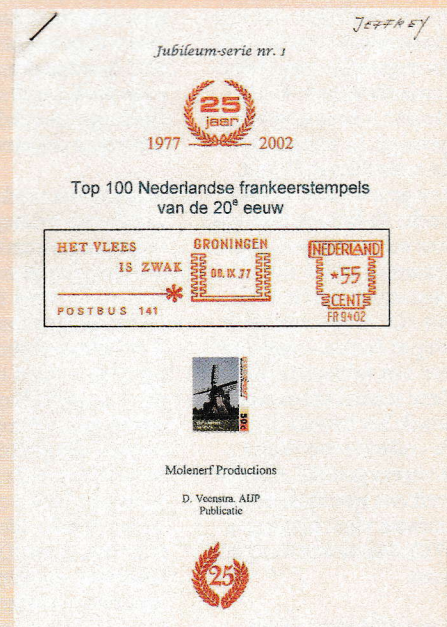
8

9

10

3

11

12

FILATELIE MAART 2011

224

zitten, maar soms is het interessanter om het hele poststuk te tonen, bijvoorbeeld vanwege het tarief of iets anders dat bijzonder is, bijvoorbeeld bijfranking met een frankeerzegel (13). Tijdens de Tweede Wereldoorlog kwam het voor in het bezette Nederlands-Indië dat de stempels werden gecensureerd. Als daar iets in voorkwam dat de censor niet beviel, werd dat met een stempel zwart gemaakt. Wie een poststuk met iets dergelijks bezit, zal hem zeker niet verzingen (14). Kies ten slotte altijd voor het exemplaar dat een aspect van uw thema het beste tot uiting laat komen. Een voorbeeld van het laatste wil ik illustreren met twee stempels van de gemeente Beemster. In beide is het gemeentewapen opgenomen, maar wie de stempels vergelijkt zal toch voor het oudere stempel kiezen waarop het wapen met de koe duidelijk is afgebeeld (15, 16).

Vragen

Soms roept een frankeer-

machinestempel vraagtekens op. Het stempel van de gemeente Wormer is er daar een van (17). Gelukkig kan tegenwoordig met behulp van de PC en Google op veel vragen snel een antwoord gevonden worden. In Wikipedia vond ik de volgende verklaring: Wormer voert het logo het Verbonden Hoofd (ook wel genoemd: "Van lazuur beladen met een manshoofd van goud"). De oorsprong is tot op heden niet bekend, wel zijn er verschillende mogelijke verklaringen: 1. het hoofd is een hoofd van een West-Friese hoofdman, die in Wormer is onthoofd en naar Floris V is gebracht; 2. het is het hoofd van Christus met de doornenkroon; 3. het is het hoofd van de parochieheilige, St. Odulphus; 4. de weesjongen Jan Geritsz uit Wormer onthoofde in 1574 een Spaanse hopman, als wraak voor een slag met een houwdegen die hij had gekregen. Hij bood het hoofd aan aan de prinselijke bevel-

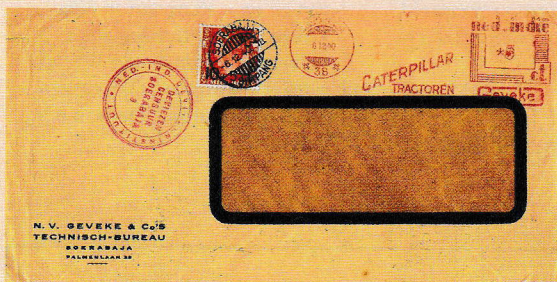
hebber, Diederik Sonoy in Purmerend. Als herinnering werd het hoofd opgenomen in het wapen van Wormer. Een ander hoofd dat vraagtekens oproept heeft jaren in de schoenendoos gezeten, zonder dat ik een antwoord vond (18). Bij het voorbereiden van dit artikel waagde ik nog eens een poging op internet. Tot mijn verbazing had ik binnen een paar minuten het antwoord. Het portret in het stempel van de faculteit voor geneeskunde van de Griekse Universiteit van Thessaloniki is dat van Aristoteles. Deze beroemde Griek was niet alleen een filosoof, maar ook de lijfarts van koning Amyntas III van Macedonië, de grootvader van Alexander de Grote. En zo werd maar weer eens duidelijk hoe onmisbaar internet tegenwoordig voor de thematische filatelist is.

Frankeerstempeljubileum
Hiermee is het een kleine stap naar de website van de vereniging Frankeerstempel.nl. Dit is de enige

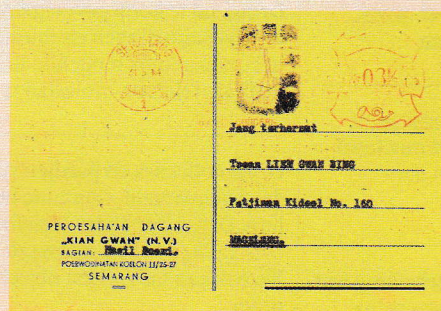
Nederlandse vereniging die zich gespecialiseerd heeft in het bestuderen van frankeermachinstempels (19). Tot een paar jaar terug heette de vereniging nog de Studiegroep Frankeerstempels Gemeenten FSG, maar tegenwoordig heeft het verzamelgebied van de leden zich uitgebreid tot de frankeerstempels in het algemeen. Op de website www.frankeerstempel.nl is een schat aan informatie te vinden. Zo vindt u er een aantal online catalogi van verschillende type frankeermachines, links naar interessante site over frankeerstempels en presentaties van leden met tal van mooie voorbeelden van frankeerstempels. De vereniging organiseert vier keer per jaar een ledenbijeenkomst tijdens welke de bezoekers volop gratis kunnen snuffelen in dozen vol frankeerstempels. De eerstvolgende bijeenkomst is op 26 maart a.s. in de Spiegelzaal van Café-Eeterij 't Vermaeck, Rijksweg 115 te Rijen. Dit wordt een bijzondere bijeenkomst, want dan

viert de vereniging haar 25-jarig bestaan met een speciale verrassing voor de leden. Iedereen die geïnteresseerd is in frankeerstempels is van harte welkom en misschien is het een reden om lid te worden. Voor de prijs hoeft u het niet te laten: de contributie bedraagt slechts € 17,50 per jaar, waarvoor u vier nieuwsbrieven ontvangt. Deze nieuwsbrieven staan bol van wetenswaardigheden, zoals algemeen nieuws rond frankeermachines en nieuw uitgebrachte stempels, de geschiedenis achter een stempelf-drukken, nieuws rond gemeentelijke herindelingen, aanvullingen op reeds uitgebrachte catalogi en thematische wetenswaardigheden. Bovendien is de envelop waarin de nieuwsbrief zit altijd voorzien van een aantrekkelijk frankeerstempel.

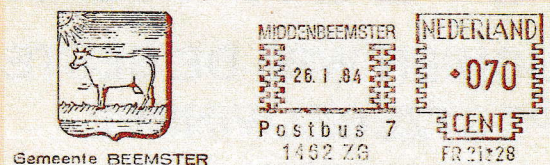
M. m. v. Herman Verhoef.

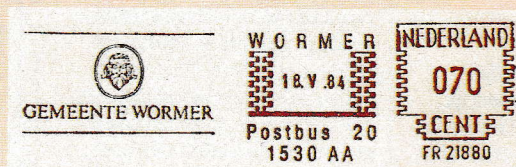
13

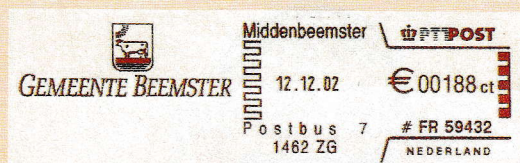
14

15

17

16

18

F

Francotyp · Hasler · Postalia · Komusina · Neopost

Frankeerstempel.nl

Telefrank · Universal · Krag · Pitney-Bowes · Framax

Dé vereniging voor
de verzamelaar van
frankeerstempels!

19